

[Tinning]

gelig også at opføre sig med en vis ligegyldighed. Det er ikke så sært.

Med folkeskolen har vi stadig væk en skole, der som sin allervigtigste faktiske funktion har at stjæle børnenes skaberkraft, deres kreativitet, deres energi, deres nysgerrighed over for livet. Den bliver pillet ud af dem, skubbet ud af dem, ikke fordi det vil vi godt, for det tror jeg egentlig ikke der er nogen der vil. Ikke fordi regeringen er en samling onde mennesker eller sådan noget, men fordi vi har en folkeskole, der til trods for alle mulige gode viljer fungerer på den led. Vi kan have en længere diskussion om, hvorfor det er sådan, men sådan er det jo.

Det siger også meget, at vi i dag stadig skal diskutere: er det rimeligt, at når man er på en arbejdsplads, så har man medansvar og medindflydelse? Skal man have en eller anden form for overskudsdeling? Skal man have lov at påvirke retningen af investeringerne? Eller skal man bare helt lade være og overlade det til arbejdsgiverne, og hvad de frivilligt vil give fra sig? Og vi diskuterer stadig væk: når man er på plejehjem, skal man så selv kunne bestemme over sine lømpepenge?

Det er den gennemførte hindring for at folk kan få lov at tage et ansvar, at folk kan få lov selv at bestemme. Det er da ikke så sært, at der, når det er sådan, vi har indrettet vores samfund, og det har vi, sker præcis de ting, som socialministeren taler om. Det var også derfor, jeg sagde, at det er så trist med denne redegørelse, for der siges ikke noget om, hvad der så skal ske, eller hvad der så skal gøres.

Når jeg talte om, at der slet ikke skete noget eller var sket noget og der egentlig også var for lidt konkrete ting i ministerens redegørelse, så er det, fordi der er så mange ting, som man umiddelbart kunne gøre, også nogle af de ting, VS foreslog for fem år siden, og en bid til.

Vi foreslog f.eks. dengang, at der skulle indføres et øjeblikkeligt forbud mod at bebygge ubebyggede byzonearealer, fordi der skal være nogle arealer, børnene kan udfolde sig på. Vi foreslog integration af aldersgrupperne i forskellige former for byggeri, noget af det, socialministeren står og priser i dag, men der er gjort for lidt. Vi foreslog høring, at børnene bliver hørt om daginstitutioner, skoler, fritidsklubber og sådan noget, der

betyder noget for dem. Der sker også for lidt på det felt.

Vi foreslog en videreførelse af Børnekommissionens sekretariat. Der lå en enorm viden om og indsigt i børnepolitik, forskningsresultater, hvad der kunne gøres på det tidspunkt. Så nedlagde man det minsandten.

Det er derfor, jeg siger, at det er lidt fatigt, at socialministeren nu opretter noget, der ligner mere eller mindre. Vi synes selvfølgelig, det er en god ting. Vi synes tit, det er godt at gøre det, VS foreslår, også selv om det er 5½ år bagefter. Men det er for lidt, også i dette tilfælde, fordi tingene er blevet værre på de 5½ år.

Vi foreslog dengang, at børnene skal have mulighed for at ytre sig, f.eks. ved børnefilmværksteder. Vi foreslog, at man burde behandle børnebibliotekerne ordentligt, osv. osv.

På de områder er der sket for lidt.

Jeg vil godt tage det mest oplagte eksempel: der er ikke nogen af os, der er i tvivl om, at en daginstitution med for ringe plads til børnene betyder, at børnene bliver mere syge. Det er en såkaldt veletableret, videnskabeligt underbygget kendsgerning. Jeg synes, at man da kunne gøre så meget fra alle de velmenende borgerlige ordføreres side, at man sagde: jamen det gør vi så noget ved. Når vi ved, at børnene i institutionerne bliver syge, fordi der er for lidt plads, så giver vi dem mere plads. Det er et utrolig lille og begrænset skridt, og det bliver ikke engang taget.

Det er det, der gør, at det er lidt trist, at det hele udarter til egentlig meget vigtige holdningsdiskussioner, men som skal suppleres med konkret handling her og nu. Det sker ikke, og derfor må vi endnu en gang vente et år eller to på, at der bliver taget nogle ordentlige skridt, og det er det, jeg beklagede i mit første indlæg, og som jeg stadig beklager.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) *Forespørgsel nr. F 15:*

Forespørgsel til socialministeren:

»Hvilke initiativer agter socialministeren konkret at tage med henblik på en forbedring af børns opvækstvilkår?«

Af Jytte Andersen (S) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 9/12 86. Fremme af forespørgslen vedtaget 12/12 86).

Begrundelse

Jytte Andersen (S):

Baggrunden for, at den socialdemokratiske folketingsgruppe har stillet den her forespørgsel, er ikke redøgørelsen. Det er inspireret af socialministerens udtalelser i sommer- og efterårsmånederne i fagpresse, dagspresse og på talrige konferencer, socialministeren har deltaget meget engageret i vedrørende børnefamilierne problemer.

Her har socialministeren givet en række løfter, uforpligtende, og sat en meget høj forventningsgrad til nogle kommende beslutninger: forståelse for det daglige arbejdspress for børneforældre, for de enlige forsørgeres problemer, for mangelen på pladser, de hårde vilkår for daginstitutionernes muligheder for fortsat at give børn et højt pædagogisk tilbud af god kvalitet, behovet for respekt for de voksne, der er ansvarlige for omsorgen for børn, samt behovet for opstramning af de etiske regler på medieområdet.

Det er baggrunden for, at vi har stillet denne forespørgsel. Vi fandt, det var vigtigt at handle på baggrund af de problemstillinger, som socialministeren i sommer- og efterårsmånederne har haft nogle synspunkter om og har givet nogle løfter om.

Besvarelse

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg tror, at hverken fru Jytte Andersen eller andre ordførere vil føle det urimeligt, overfladisk eller som et manglende engagement, når jeg i anledning af Socialdemokratiets forespørgsel vil henvise til den redegørelse, vi har drøftet i mange timer i løbet af formiddagen.

Jeg forstår udmærket og påskønner, at Socialdemokratiet lægger dette engagement for dagen i den debat, som også jeg naturligvis finder vigtig. Den foregående debat viste også, at mange, også privatister fra Socialdemokratiet, ønskede at deltage i den, og det

påskønner jeg meget. Alligevel må jeg henvise til de synspunkter, som jeg dels skriftligt, dels mundtligt er fremkommet med på regeringens vegne under redegørelsesdebatten.

Forhandling

Jytte Andersen (S):

Vi har været igennem en fem timer lang debat nu, og hvis man skulle give den debat et navn, så tror jeg, den ville komme til at hedde: de mange gode viljers debat. Det er godt nok, at vi har gode viljer i forhold til de problemer, der er omkring børnefamilierne og børns opvækstvilkår. Vi har også i debatten oplevet, synes jeg, forståelse for mange af de ting, en erkendelse af, at opløsningstendenserne i ægteskabet kræver, at fællesskabet bakker stærkere op omkring familierne.

Nu kommer vi altså til en forespørgsel, som er mere forpligtende i forhold til nogle konkrete beslutninger.

Vi mener i Socialdemokratiet, at det er meget vigtigt at bringe kommunerne ud af den onde økonomiske cirkel, knibe, den økonomiske klemme, som gør, at de har meget vanskeligt ved at opfylde behovet for pasning. Vi kan se, at de lange ventelister vokser og vokser.

Vi føler også, at der er et stort behov for, at børn har nogle stabile voksenkontakter i dagligdagen. Planlægningschef Peter Duus fra Birkerød Kommune fortalte os i fredags på DLOs konference i Landstingssalen, at der var mange eksempler på, at børn havde op til 20 voksenkontakter om dagen. Og hvis børn bliver forvirrede, så er der mildest talt ikke noget at sige til det. Nedsat arbejdstid er kolossalt vigtigt, og det er vigtigt, at det er den daglige arbejdstid, der bliver nedsat.

Fru Mette Groes har tidligere i debatten peget på nogle af de problemer, enlige forsørger har. De kan have brug for at få åbnet nogle muligheder i kontakten til andre personer. Det kan ske med den nyudvikling af daginstitutionssektoren, vi har været inde på. Men måske har enlige forsørgeres børn ikke mindst brug for samvær og samspil med andre. Og de kan have meget vanskeligt ved at betale høje institutionstakster.

Vi har også været inde på det mere uforpligtende overordende plan, hvor vigtigt det er, at netværket støtter op om familierne, hvor vigtigt det er, at der er mulighed for

[Jytte Andersen]

levende miljøer med kreativitet og mulighed for livsudfoldelse.

Vi vil gerne på disse felter opfordre regeringen til at tage nogle initiativer, og vi vil fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer regeringen til at opprioritere forbedringer i børns opvækstvilkår ved

– at skabe økonomiske muligheder for kommunerne for at afskaffe ventelister til daginstitutioner og dagpleje,

– at sikre børn kontakt med deres forældre og andre voksne igennem nedsat daglig arbejdstid,

– at forbedre fripladsgrænserne især for eneforsørgere og ved

– at styrke nærmiljøet omkring børn og unge gennem en målrettet og forebyggende social og kulturel indsats.

Herefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 25).

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår i debatten.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Efter at ordføreren for forespørgerne har motiveret forespørgslen og ministeren har svaret, kan jeg på Det Konservative Folkepartis, Venstres og CDs vegne sige, at vi støtter de tanker, socialministeren udtrykte i debatten. Vi føler, at vi i den debat, der varede i fem timer, har redegjort for vores synspunkter på regeringens handlingsprogram, ikke mindst med nedsættelse af de to udvalg om den fremtidige prioritering og den fremtidige handling inden for området.

Det dagsordensforslag, Socialdemokraterne har fremsat, er egentlig ikke noget nyt. Der er ingen fremtid i det efter vores opfattelse. Det er her og nu, det skal løses, og det mener vi kan ske, uden at vi behøver at vedtage dette dagsordensforslag. Det må være naturligt, at netop disse punkter indgår i det arbejde og i de overvejelser, udvalgene gør sig.

Derfor kan jeg på de tre partiers vegne sige, at vi ikke kan stemme for dette dagsordensforslag.

Carsten Andersen (SF):

Vi har haft en lang og god debat, og jeg synes også, vi har fået afklaret nogle ting under det foregående dagsordenspunkt. Der er vel ikke grund til at vende hele problematikken én gang til. Det skal vi måske vente et stykke tid med for at få noget nyt frem.

Vi har i debatten påpeget, at der er en lang række problemer omkring børnefamilierne, som hænger sammen med det netværk og den daglige situation, de har omkring deres funktioner, også omkring daginstitutionerne.

Vi har udtrykt, at vi er enige i, at der skal ske en ændring inden for daginstitutionsområdet, at institutionerne skal lukkes op, at man skal arbejde henimod nogle væresteder. Jeg synes ikke helt, man skal låse sig fast på i dag, hvordan det skal se ud, men håber på, at socialministerens positive nik betyder, at man sætter nogle forsøg i gang snarest muligt inden for området.

Hvis vi får denne ændring af daginstitutionsområdet i retning af nogle væresteder, i retning af, at det er et tilbud i nærmiljøet, ikke alene for børn, men også for voksne, der har problemer, også for ældre, sådan at de kan lave nogle fælles ting, så er der ikke nogen rimelighed i, at der kun er én brugerkategori, som skal betale, mens der er andre, der ikke skal betale.

Derfor vil vi fremsætte et dagsordensforslag om, at man får afviklet betalingen for daginstitutioner, ellers er der ikke nogen mening i at lave disse ting om, at arbejde på det. Jeg vil derfor godt på SFs vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget pålægger regeringen at udarbejde en handlingsplan, hvorefter daginstitutioner inden for en 8-årig periode gøres gratis for forældrene, ved at fripladsgrænserne år for år hæves, samt at den nødvendige udbygning af daginstitutionsområdet sikres,

går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 26).

[Carsten Andersen]

Ved en vedtagelse af det forslag lægger vi sådan set sporene og mulighederne for, at man kan lave den brede udvikling, vi har talt om, og som der egentlig har været en bred enighed om vedrørende daginstitutionerne.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår i forhandlingen.

Lone Dybkjær (RV):

Som socialministeren meget rigtigt sagde i sin i øvrigt fremragende svartale i forbindelse med redegørelsesdebatten, kan vi ikke lovgive om holdninger. Men vi kan jo godt give dem et par ord med på vejen. Inden jeg går over til mit forslag om motiveret dagsorden, vil jeg gerne give arbejdsgiverne et par ord med på vejen.

Jeg synes, det var ønskeligt, hvis de tog konsekvensen af deres kønne ord og ved deres ansættelse af ledere gjorde det til en kvalifikation at have eller have haft børn og dermed undervejs måske gjort en lidt anden indsats end dem, der ikke har børn.

De andre, man godt kunne give nogle ord med på vejen, er organisationerne. Jeg forstod på socialministeren, at hun havde oplevet organisationerne som meget positive, og det er jeg enig i at de i nogle sammenhænge har været, og at de er blevet langt mere positive over for at smidiggøre tingene, end de har været før. Men jeg synes, det er meget vigtigt, at vi hele tiden understreger over for organisationerne, at vi skal have smidiggjort tingene. Gør vi ikke det, kan vi ikke få det til at fungere i de praktiske sammenhænge.

Endelig kunne jeg godt tænke mig at sige bare ét ord om arbejdstiden. Nu ville jeg ikke blande mig i den kæmpedebat, der var i forbindelse med redegørelsen, om fleksibel arbejdstid eller ej, for jeg synes slet ikke, det er det væsentlige. Det væsentlige er, hvordan vi fordeler de tre timer, vi får i løbet af de kommende fire år. Vi har fået én, og vi får to timer til.

Vi har desværre set en tendens til, at man laver en forkortelse af fredagen. Det er stort set det dårligst tænkelige, man kan gøre, tror jeg, for derved får man ikke fra starten lagt et mønster for, hvordan arbejdstiden skal nedsættes.

Jeg synes, vi må appellere til organisationerne og til medarbejderne om, at de får den nedsættelse af arbejdstiden ordentligt fordelt. Det vil sige, at vi ikke bare forlænger weekenden. Så får vi overhovedet ikke den lettelse for børnefamilierne, som en arbejdstidsnedsættelse på tre timer rent faktisk kan give. Fredagen er simpelt hen det ringeste sted at begynde.

Vi må stærkt appellere også til de offentlige arbejdsgivere om at prøve på at få arbejdstiden placeret på en sådan måde, at forkortelsen ikke sker i løbet af fredagen. Det er meget nemt at få samfundet til at gå i stå ved fortsat at have stressende arbejdstider for børnefamilierne, og det er én måde at gøre det på.

Der har været mange gode meninger og forslag om børn, og dem har vi også fremme i de to foreliggende dagsordensforslag.

Jeg må sige om Socialdemokratiets dagsordensforslag – også fordi jeg havde den fornøjelse at være tilbage i Børnekommissionsdebatten fra 1981, hvor jeg synes, tonerne var nogle andre – at her har man da sikret sig en vis mundfuld. Sådan som jeg umiddelbart kan bedømme det, må det ligge i størrelsesordenen 10-15 mia. kr. Men o.k., hvis Socialdemokratiet mener, der er plads til det, så må de jo køre med det.

Om SF-dagsordensforslaget vil jeg sige, at det er et langt mere realistisk forslag end Socialdemokratiets.

Jeg mener, at det, det handler om i øjeblikket, er, at vi har mange gode forslag for børn, og vi har ikke uendelig mange penge. Socialdemokratiet mener, vi har det, men vi andre er klar over, at vi ikke har det. Derfor mener jeg, det er noget andet, der skal til, nemlig en indsats her og nu over for de grupper, der virkelig har behov for det, og det er familierne med handicappede børn.

Det andet er, at vi får en tværfaglig gruppe med kendskab, faglig indsigt vedrørende børn til at fremlægge en prioriteret plan for, hvad vi skal sætte ind på først, hvordan vi får mest ud af pengene. Er det nedsættelse af daginstitutionstakster, eller er det yderligere nedsættelse af arbejdstiden for børnefamilierne, eller er det at give frihed i forbindelse med syge børn, eller hvad mener man egentlig er det vigtigste?

På denne baggrund skal jeg fremsætte følgende:

[Lone Dybkjær]

Forslag om motiveret dagsorden.

»Regeringen opfordres til

- at forstærke indsatsen over for familier med handicappede børn og
- at nedsætte en tværfaglig arbejdsgruppe, der inden den 1. januar 1988 kan fremlægge en plan for en forstærket og prioriteret indsats over for børn.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 27).

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår i forhandlingen.

Kofod-Svendsen (KRF):

Vi har nu hele tre dagsordener at forholde os til. Hvad den sidste angår, som er foreslået af fru Lone Dybkjær, synes jeg, det er en konstruktiv dagsorden. Den får fat i det, som har været bærende, som har været væsentligt, som vi har haft fremme i den flere timer lange debat. Her er tale om en bestemt gruppe, de handicappede, og ellers en prioriteret og forstærket indsats over for børnene. Alle fire regeringspartier kan tilslutte sig den dagsorden.

Hvad fru Jytte Andersens dagsorden angår, kan jeg helt henholde mig til, hvad der er sagt af de andre regeringspartier. Jeg synes ikke, at den har substans. Der er en række ord, men jeg finder ikke, at der er noget egentligt fremadrettet i den dagsorden.

Hvad hr. Carsten Andersens dagsorden angår, mener vi heller ikke, at den nær holder mål med fru Lone Dybkjærs. Den satser på et enkelt område.

Der er for mig ikke tvivl om, hvad vi skal satse på, hvad vi skal stemme for. Alle fire regeringspartier kan fuldt ud gå ind for fru Lone Dybkjærs dagsorden.

Tinning (VS):

Jeg skal røbe to ting: dels at jeg ikke har tænkt mig at holde et generelt indlæg om børnepolitik, dels at jeg ikke har nogen dagsorden med herop. Vi overvejede det naturligvis specielt nu, da flertallet var hjemme; så kunne vi lige så godt foreslå et eller andet, når det ikke blev vedtaget alligevel.

Nu vi ved, at det bliver fru Lone Dybkjærs dagsorden, der bliver vedtaget – den kunne regeringspartierne jo tilslutte sig, forstod jeg på hr. Kofod-Svendsen – vil jeg godt lige spørge, hvad den betyder.

Den er jo delt i to; den ene del er at »forstærke indsatsen over for familier med handicappede børn«. Socialministeren afgav jo en handicappolitisk redegørelse, og socialministeren har i den skriftlige del af lovkataloget allerede sagt, at de ting, der ligger deri, plus hvad der i øvrigt ligger på handicapområdet, er noget, man har afsat nogle midler til eventuelt at gøre noget ved. Det er altså ikke færdigt, men der ligger sådan set allerede i vores arbejde, at der skal laves noget på handicapområdet i forlængelse af socialministerens redegørelse. Derfor forstår jeg simpelt hen ikke, hvad det betyder. Betyder det, at det, vi hele tiden har tænkt os, det gør vi under alle omstændigheder, eller er det, fordi Det Radikale Venstre godt vil give et løft til fru Aase Olesen i diskussionen om pasning af syge børn. Vi har jo ikke råd til at betale for dem allesammen, men de handicappede børn kunne man så gøre noget ved. Jeg vil godt vide, hvad det betyder, for så vidt jeg kan se, betyder det ingenting, og det synes jeg så lige vi skal have bekræftet.

Den anden del vedrører en tværfaglig arbejdsgruppe, der midt i valgkampen skal fremlægge en plan for en forstærket og prioriteret indsats over for børn. Det er jo en indlysende god idé set fra regeringsbænken, så det siger sig selv, at det kan vi heller ikke have noget imod. Vi synes, det er fint at føre valgkamp også om børnepolitik. Vi så selvfølgelig gerne, at vi gjorde det allerede den dag i morgen, og så kunne vi jo bare fortsætte debatten fra i dag.

Dagsordensforslaget fra hr. Carsten Andersen, som har fået ros for at være moderat, mere moderat end Socialdemokratiets, kan vi såmænd heller ikke have det fjerneste imod. Det går ud på, at daginstitutionerne skal gøres gratis for forældrene inden for en 8-årig periode. Det er udmærket, det har vi foreslået før. Vi plejer ikke at sætte antal år på, men det er underordnet.

Dagsordensforslaget fra fru Jytte Andersen indeholder heller ikke noget som helst, som vi kan have noget imod, så det er også ganske udmærket.

[Tinning]

Men som sagt vil jeg godt have, at en eller anden forklarer mig, om den første pind i den dagsorden, vi stemmer for om lidt, betyder noget.

Jytte Andersen (S):

Vi er enige i den målsætning, der ligger i SFs dagsorden. Vi har den principielle holdning, at undervisningspligten og fællesskabets pligt til at stille pædagogiske tilbud og pasningstilbud til rådighed for børnene skulle være ligestillet rent økonomisk.

Vi ville gerne i en anden økonomisk situation og med et andet politisk flertal stemme for den dagsorden, men vi har nu igennem 5 år set, hvordan det er gået med den garanti, vi skulle have for, at pengene ikke måtte findes på konti og på områder, som ville vende den tunge ende nedad, og derfor er vi ikke sikre på, at det alligevel ikke ville gå ud over de samme grupper, hvis denne dagsorden blev vedtaget.

Derfor vil vi undlade at stemme for dagsordenen; men det er ikke, fordi vi er uenige i indholdet, og vi ville meget gerne i et S-SF-samarbejde indarbejde det i en anden politisk og økonomisk sammenhæng.

Jeg har samme spørgsmål som hr. Tinning til fru Lone Dybkjær med hensyn til, hvad dagsordensforslaget indeholder. Betyder det noget som helst? Mig forekommer det, at dagsordenen er lettere overflødig. Der nedsættes to udvalg qua redegørelsen, det er der ikke nogen af os der har haft nogen indvendinger imod; det synes vi er udmærket. Men det kan ikke stå alene, og derfor har vi lidt svært ved at se, at der skulle være noget specielt nyt og specielt nyt forpligtende i forhold til regeringen ved at stemme for denne dagsorden.

Endelig dette med en tværfaglig arbejdsgruppe med en handlingsplan. Jamen er det ikke det, som ministeren selv har lagt op til?

Vi synes altså, det haster med nogle forpligtende beslutninger, og derfor har vi fremsat vores egen dagsorden. Jeg må desværre konstatere, at selv om alle gode viljer har været fremme i dag, så mangler den gode vilje, når det drejer sig om at give forældrene den håndsækning, der er behov for her og nu.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Vi forstår, at fru Jytte Andersen mener, at det haster med beslutninger, og jeg læser af den socialdemokratiske dagsorden, at man åbenbart er villig til at spendere et sted mellem 10 og 20 mia. kr. umiddelbart på børnefamilierne. Det synes jeg er al ære værd, som jeg sagde tidligere. Vi andre mener bare ikke, at det kan gøres på denne her facon.

Jeg er blevet spurgt, hvad dette med indsatsen over for familier med handicappede børn betyder. Det, der ligger i det, er at give regeringen og socialministeren den stærkest mulige tilskyndelse til at forstærke indsatsen over for disse familier specielt. Det er dem, der virkelig har brug for det. Der ligger allerede en lang række forslag, og jeg mener, der kan komme flere til. Det drejer sig om at få dem igennem først og fremmest, for det er de familier, der er virkelig truet, det er dem, der nemmest kan bryde sammen.

Når det så drejer sig om den tværfaglige arbejdsgruppe – og det er også et svar til fru Jytte Andersen – mener jeg, at tidsfristen »inden 1. januar 1988« er en ganske skrap tidsfrist og det, som vi skal have frem. Det er altså en prioriteret indsats, sådan at vi kan finde ud af, hvad det er, vi skal gøre først, for vi kan ikke bare sige, at der er råd til det hele, sådan som Socialdemokraterne kan.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at Socialistisk Folkeparti mener, at den dagsorden, vi har fremsat, er den, der burde vedtages. Vi står lidt uforstående over for, at man igennem en 4½ time lang debat er enige om mange af de tiltag, som socialministeren foreslår skal ske på daginstitutionsområdet, men så ikke vil være med til at give dem den mulighed ved at få nedsat betalingen og få betalingen helt fjernet.

Jeg forstår ikke Socialdemokratiets logik, når de siger: jamen hvis vi går med til dette her, uden at det er i en større sammenhæng, så vil man tage pengene et andet sted fra. Det har da altid været sådan, at hvis man fik vedtaget nogle ting, som var omkostningsfyldte, så skulle man ud at finde pengene et eller andet sted, eventuelt ved at sætte pengepressen i gang. Et eller andet sted skulle man jo finde pengene, og det er selvfølgelig den

[Carsten Andersen]

politiske holdning, der er afgørende for, hvad det er for en konto, man tager pengene fra.

Hvis SFs dagsorden ikke bliver vedtaget, vil SF stemme for den af Socialdemokratiet foreslåede dagsorden. Vi kunne godt tænke os, at den var mere stram, at den var mere konkret, og at den var mere handlingsanvisende over for socialministeren. Da vi imidlertid ved at tælle kan regne ud, at den måske heller ikke kommer til afstemning, står vi tilbage med de Radikales dagsorden, og så forstår jeg, at »at forstærke indsatsen« nu er oversat til »stærkest mulige tilskyndelse«, men, fru Lone Dybkjær: hvad forstår Det Radikale Venstre så ved »stærkest mulige tilskyndelse« over for socialministeren? Er der en tidsgrænse på det?

Vi er vel tilbage til, hvad er det for en indsats, der skal forstærkes over for familier med handicappede børn. Det er jo ikke lige det problem, der har været på dagsordenen i dag. Vi er enige i, at der er en række problemer for familier med handicappede børn, det er ikke sådan, at vi skal underkende de ting, men vi står lidt uforstående over for den noget vage formulering.

Endelig med hensyn til at nedsætte en tværfaglig arbejdsgruppe. Den har socialministeren jo lovet. Der er sat en deadline på, som muligvis vil betyde en opstramning. Måske kommer man tilbage og siger: inden for den tidsramme kunne vi ikke nå det. I øvrigt synes vi også, at det måske er bedre, at denne tværfaglige arbejdsgruppe er i en sådan position over for socialministeren, Socialministeriet, Socialstyrelsen osv., at man kan forholde sig kritisk til nogle af de ting, der kommer frem.

Under alle omstændigheder vil vi stemme for de Radikales dagsorden, sådan at vi siden hen kan forfølge disse problemer.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg tror egentlig ikke, hr. Carsten Andersen er så uforstående, som han lader.

Efter fru Lone Dybkjærs indlæg er det jo rimelig klart, hvad der er sket, da denne dagsorden er blevet skrevet ned. Der kører en diskussion for tiden, som er en smule generende for både de Radikale og for regeringspartierne, og som handler om pasning

af syge børn. Hvorfor har vi ikke en orlovordning, når børnene bliver syge, så vi kan få fri fra arbejde nogle dage for at tage os af dem, ligesom man har i de andre skandinaviske lande? Det har vi diskuteret for nylig, og de Radikale sagde noget med, at det var for dyrt, og at det havde man jo alligevel mange steder og sådan noget, men lavede en lille åbning, der hed: men måske kan vi så sikre det for de handicappede børn i det mindste.

Det er selvfølgelig faret igennem hovedet på fru Lone Dybkjær, da dette her skulle skrives, og derfor står der noget med handicappede børn.

Enhver ved jo, at der ikke er nogen grund til den »stærkest mulige tilskyndelse« over for socialministeren i forbindelse med handicappede børn, når socialministeren i den skriftlige del af regeringens lovkatalog har afsat penge til initiativer på det handicappolitiske område, der også omfatter handicappede børn. Hvis vi, hver eneste gang en minister sagde: nu afsætter jeg nogle penge til netop det her formål, skulle vedtage en dagsorden for stærkest muligt at tilskynde den pågældende minister til at gøre det, ministeren lige havde sagt at ministeren ville gøre, så var vi da ude i det fuldstændig absurde.

Det, denne dagsorden handler om, er derfor, at den første pind står der ikke noget i, og den anden pind betyder enten, at vi alligevel ikke når det til den 1. januar 1988, fordi der måske kommer en valgkamp først, eller også at der altså midt i valgkampen kommer et oplæg om børnepolitik. Det har vi som sagt ikke noget som helst imod, og da dette her handler om at nedsætte en gruppe, der skal blive færdig inden 1. januar 1988, uanset om vi vil eller ej, så stemmer vi selvfølgelig for det. Der er ikke ret meget i det, men det er så, hvad det er.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 27 af Lone Dybkjær (RV) (se foran)

vedtoges med 70 stemmer (KF, V, SF, RV, CD, KRF, FP og VS); 34 (S) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 25 af Jytte Andersen (S) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 26 af Carsten Andersen (SF) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 41:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af vilkårene for stærkt plejekrævende personer i eget hjem.

Af Hanne Andersen (S) m.fl.
(Fremsat 11/11 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg mener ganske afgjort, at der skal være mulighed for at yde pleje til selv stærkt plejekrævende personer i eget hjem, og jeg er derfor enig i mange af de betragtninger, der ligger til grund for dette forslag.

Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, er der i kommuner og amtskommuner hele tiden arbejdet aktivt på at forbedre vilkårene for både ældre og yngre, der i vanskelige situationer har brug for bistand.

Jeg er ganske enig med forslagsstillerne i, at denne udvikling bør fremmes, så mulighederne bliver bedre endnu. Der er inden for de seneste år taget flere initiativer for at forbedre mulighederne for at yde den koordinerede indsats på området, som er nødvendig. Sundhedsstyrelsen udsendte således i september 1985 en publikation om pleje af alvorligt syge og døende, hvor der er lagt op til et vidtgående samarbejde mellem alle de berørte parter for at sikre, at den ønskede pleje kan ydes.

Herudover har Sundhedsstyrelsen i juni 1986 udsendt publikationen, der hedder »Terminalpleje – problemer og løsninger«, der mere specielt henvender sig til dem, der medvirker ved den praktiske tilrettelæggelse af terminale plejeforløb.

Det er klart, at det er vigtigt, at det i de konkrete tilfælde er muligt at anvise hurtige løsninger. Det kan være påkrævet, at der i

kommunerne er et vist beredskab af nøglepersoner, der kan koordinere indsatsen fra de mange forskellige offentlige tilbud, der kan komme på tale i det enkelte tilfælde. Indsatsen bør være udstrakt til også at omfatte bistand efter et eventuelt dødsfald, men en koordineret indsats af denne art kræver faktisk ingen ændringer i gældende regelsæt.

Men ud over selve koordineringen må vi naturligvis se på de enkelte ydelser. For patienter, der udskrives fra sygehus til eget hjem, gælder, at de for sygehusets regning kan beholde eller få udleveret behandlingsredskaber, der er ordineret som led i behandlingen på sygehuset. Denne hjælp ydes efter Indenrigsministeriets regler.

Derudover synes jeg, at mulighederne for en yderligere ligestilling mellem vilkårene under sygehusophold og ophold i eget hjem nærmere bør søges afklaret for den persongruppe, vi taler om.

Efter forslaget skal der gives adgang til en tidsbegrænset orlov med løncompensation for dem, der påtager sig en plejeopgave. En adgang til orlov kan tilvejebringes på flere måder. Der kan indgås individuelle aftaler mellem den ansatte og vedkommende arbejdsgiver om orlov, der kan i de kollektive overenskomster tilvejebringes hjemmel til orlov af den omhandlede art, og endelig kan der ved lov gives en ret til orlov.

En ordning af denne sidstnævnte art skulle i givet fald gennemføres i den lovgivning, der hører under arbejdsministerens område, og for ikke at gøre mit indlæg for langt må jeg bare sige, at regeringen af mange grunde anser det for at være betænkeligt at give en egentlig lovbestemt ret til orlov.

I øvrigt er det vel også meget usikkert, hvilken retlig beskyttelse mod afskedigelse der kan blive tale om. Antagelig vil der højst kunne blive tale om at beskytte mod afskedigelse på grund af den konkrete orlov, men derimod næppe at beskytte mod afskedigelse, fordi arbejdsgiveren frygter en fornyet orlovsbegæring under henvisning til sygdom hos det samme eller andre familiemedlemmer.

Efter de gældende regler i bistanndsloven er der forskellige muligheder for at yde særlig hjælp, når der er tale om et stort plejebæhov hos personer, der opholder sig i eget hjem. Der er efter kontanthjælpsreglerne mulighed for at yde økonomisk støtte til den, der pas-